

**Specijalna bolnica za medicinsku
rehabilitaciju u Varaždinskim Toplicama
ostvarila naslov Referentnog centra za
rehabilitaciju osoba
s ozljedom kralježnične moždine
s međunarodnim sudjelovanjem
*Šibenik, hotel Ivan (Solaris),
14. – 17. travnja 2016.g.***

Rješenjem Ministarstva zdravlja 2. lipnja 2016. Odjelu za rehabilitaciju spinalnih bolesnika Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju u Varaždinskim Toplicama dodijeljen je naslov Referentnog Centra za rehabilitaciju osoba s ozljedom kralježnične moždine (OKM). U Varaždinskim Toplicama smatramo da je ostvaren dugogodišnjim stručnim i profesionalnim naporima svih djelatnika bolnice, a Elaboratom koji je prethodio dokazivali smo da smo uključeni u praćenje jedinstvene doktrine i metodologije u prevenciji, dijagnostici, terapiji i rehabilitaciji bolesnika s ozljedom kralježnične moždine (paraplegijom i tetraplegijom), dokazali suradnju s uglednim ustanovama istoga stručnog područja u inozemstvu i međunarodnim ustanovama kroz razmjenu stručnjaka, zajedničke znanstvene projekte i druge vidove suradnje, dokazali kontinuiranu uspješnost u znanstvenom radu realiziranjem znanstvenih istraživanja, primjenu novih metoda, postupaka i normativa koji se uvode prvi put u Republici Hrvatskoj, prikazali obradu podataka o dijagnostici i/ili liječenju naših bolesnika s pokazateljima o postignutim rezultatima u liječenju, prikazali stručno-kadrovske i tehničke uvjete koji se očituju kroz: broj zdravstvenih radnika sa znanstveno-nastavnim, odnosno znanstvenim zvanjima, objavljene znanstvene radove u indeksiranim medicinskim časopisima te dostupnost publikacija i nastavnih sredstava. Promijenjen je Statut Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice, koji sada omogućuje bavljenje znanstveno-nastavnom aktivnošću (kroz sukladni Elaborat). Opširnijom elaboratu, koji je prethodio Rješenju, dodane su pozitivne

recenzije eminentnih hrvatskih medicinskih stručnjaka, a otprije je poznato da je naša Bolnica priznati Obučni centar Odbora za Fizikalnu i rehabilitacijsku medicinu Medicinskih specijalista (UEMS PRM Board) za specijalizante Fizikalne medicine i rehabilitacije iz Europe (jedan od 24 u Europi), da je naš Program skrbi za osobe s ozljedom kralježnične moždine jedan od prvih akreditiranih programa u dokumentima UEMS-a (Europske unije) te da smo niz godina predvodnici hrvatske fizikalne i rehabilitacijske medicine u više rehabilitacijskih područja. Unutar specijalnosti Fizikalne medicine i rehabilitacije, koliko nam je poznato, naš Referentni centar sada je jedan od 5, uz Referentne centre: za spondiloartritise (Klinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju KBC Sestre milosrdnice, Zagreb), za neurorehabilitaciju i restauracijsku neurologiju (Klinika za neurologiju KBC Osijek), za zdravstveni turizam i medicinski programirani odmor i za rehabilitaciju srčanih bolesnika (Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju bolesti pluća, srca i reumatizma „Thalassotherapie“, Opatija). Naslov Referentnog centra jest dostignuće, ali nije cilj već samo sredstvo – prvenstveno za boljelak pacijenata, no i stručni i profesionalni razvoj zaposlenika Bolnice i napredak Bolnice, u što se uklapa i vizija budućeg Spinalnog centra. Projekt Spinalnog centra u naravi predstavlja funkcionalnu cjelinu postakutne i dugoročne medicinske i rehabilitacijske skrbi za cjelokupnu sadašnju živuću populaciju osoba s OKM-om, a što se u medicini smatra civilizacijskim dosegom, i sukladno je uputama iz Konvencije o pravima osoba s invalidnošću, World Report on Disability, i Disability Action Plan 2014-2021, čega je i naša zemlja potpisnica. S obzirom na okvirnu incidenciju traumatskih OKM-a od oko 100 novih pacijenata u Hrvatskoj godišnje (većinom mladih ljudi), te sličan ili još i veći broj netraumatskih slučajeva koji također trebaju rehabilitacijske postupke, te prevalenciju od otprilike 800 osoba s OKM-om/milijun stanovnika (literaturni podaci vrlo su širokog raspona), međunarodni je konsenzus da se takva akutna, ali i dugoročna skrb odvija u spinalnim centrima s fokusiranim znanjem i u multidisciplinarnom timskom radu – koji mi razvijamo već desetljećima, a posebno tijekom i nakon Domovinskog rata. Referentni centar vidimo kao znanstveno-istraživačko, stručno, organizacijsko i tehničko sredstvo za kvalitetni ustroj Spinalnog centra, koji već jest idejno projektiran sukladno suvremenim potrebama akutne rehabilitacije i kroničnog praćenja ove zahtjevne skupine pacijenata. Drugim riječima, želimo da kroz naš rad ostvarimo, jednog dana, bezbolni prelazak u novi objekt, jer Referentni centar, kao i budući Spinalni centar, prvenstveno čine ljudski resursi sa svojim znanjem, iskustvom i organizacijom. Navodimo nekoliko područja djelovanja u kojima namjeravamo poticati rad Referentnog centra.

1. Suradnja s Ministarstvom zdravlja u provođenju dijela specijalističkog staža za sve hrvatske specijalizante iz Fizikalne medicine i rehabilitacije (3 mjeseca), za što već imamo odobrenje za specijalizante naše Bolnice (i, sveukupno 15 mjeseci). Uvrštavanje dnevnika rada (logbook) u izvješće specijalizanta za završni kolokvij – provjeru znanja. Prijava svih specijalizanata kod europskog Odbora za FRM UEMS-a (www.euro-prm.org), poticanje na europski ispit iz specijalnosti (polaže se jednom godišnje u domicilu Nacionalnog managera, dakle u Varaždinskim Toplicama).
2. Suradnja sa Zdravstvenim veleučilištem u Zagrebu i Sveučilištem Sjever u Varaždinu u studijskim programima preddiplomske i diplomske razine u kolegijima neurorehabilitacija (rehabilitacije kod ozljeda kralježnične moždine) u sestriinstvu, fizioterapiji i radnoj terapiji.
3. Nastavak suradnje s Medicinskim fakultetom u Osijeku u dodiplomskoj nastavi iz specijalnosti Fizikalne medicine i rehabilitacije.
4. Nastavak suradnje s Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu u praktičnom dijelu nastave za studente studijskog programa Logopedije.
5. Nastavak ili uspostavljanje suradnje s međunarodnim srodnim institucijama (npr. Institut za rehabilitaciju u Ljubljani, Slovenija; Rehabilitacijski institut u Budimpešti, Mađarska).
6. Nastavak suradnje sa: Special Scientific Interest Group for Spinal Cord Injury, European Society of PRM.
7. Povezivanje djelatnika RC-a u međunarodnim institucijama: liječnici – International Spinal Cord Society – ISCoS; sestre – udruge sestara u rehabilitaciji osoba s OKM-om, www.scinurse.org; fizioterapeuti – udruga fizioterapeuta u rehabilitaciji osoba s OKM-om, www.scipt.org; radni terapeuti – udruge radnih terapeuta u rehabilitaciji osoba s OKM-om (www.otsci.org, Evidence based Occupational therapy and Occupational Therapy).
8. Sudjelovanje svih profila zdravstvenih radnika u platformi www.elearnsi.org i www.scireproject.org – za edukaciju i provjeru terapijskih postupaka utemeljenih na dokazu.
9. Korištenje smjernica u rehabilitaciji osoba s OKM-om, koje su distribuirane u RC-u, a već su predstavljene i usvojene tijekom kongresa Hrvatskog društva za fizikalnu i rehabilitacijsku medicinu Hrvatskoga liječničkog zbora.

10. Korištenje i izdavanje kartice autonomne disrefleksije, prema publiciranim smjernicama.
11. Nastavak uspostavljene konzilijarne urološke i kirurške službe.
12. Suradnja s Klinikom za traumatologiju KBC Sestre milosrdnice i Odjelom za neurokirurgiju OB Varaždin u programu intratekalne aplikacije baklofena (ITB) u liječenju spasticiteta.
13. Urodinamska obrada pacijenata.
14. Nastavak praćenja uspješnosti rehabilitacije kroz SCIM III testiranje na početku i krajem rehabilitacije. Testiranje ukazuje na funkcijske dosege tijekom rehabilitacije i odražava samostalnost u aktivnostima svakodnevnog života i tretmanu disfunkcija.
15. U suradnji s HZZO-om, reorganizacija sustava prijma pacijenata na način da se omogući prijam kroz posebni ambulantni pogon i dnevnu bolnicu, u redovitom dugoročnom praćenju, dijagnostici i liječenju komplikacija kod bolesnika s OKM-om, što je preduvjet zadržavanja kvalitete života pacijenata, a u konačnici jeftinije za zdravstveni sustav. S vremenom, formirale bi se specijalističke ambulante, uz ambulantu za OKM i posebne, npr. za liječenje spasticiteta s ITB programom, urološku s osvrtom na tretman plodnosti i urodinamsku obradu, za male kirurške zahvate uključujući dekubituse i funkcionalnu kirurgiju šake kod tetraplegičara, i slično. Sukladno tome, u idejnom projektu Spinalnog centra predviđene su operacijske dvorane – za čistu i nečistu kirurgiju i male zahvate (npr. litotripsija, ili plastika dekubitusa) – stanja za koje je poznato da se najbolja postoperacijska skrb pruža u spinalnim centrima koji poznaju specifičnosti hemodinamske nestabilnosti, anestetične kože, autonomne disrefleksije i sličnih posebnosti.
16. Presentacija Referentnog centra, smjernica, brošura, uputa pacijentima i slično na web stranicama Bolnice, prostorima RC-a i Bolnice te kod zainteresiranih udruga – primjerice, u suradnji s Hrvatskim udrugama paraplegičara i tetraplegičara. Nastavak suradnje s HUPT-om u projektima udruge.
17. Poticanje svih djelatnika RC-a na znanstveno-istraživački rad, publiciranje i izlaganje na kongresima.
18. Takmičenje za znanstvene projekte Zaklade za znanost, i za međunarodne projekte

Navedenim, kao i ostalim aktivnostima bismo, čvrsto vjerujem, unaprijedili

zdravstvenu skrb pacijenata, zadržali naslov Referentnog centra za rehabilitaciju osoba s OKM-om, te sa solidnom znanstveno-nastavnom i organizacijskom strukturom transferirali u mogući novi objekt Spinalnog centra, što je potreba cijelog društva i naše domovine.

*doc. dr. sc. Saša Moslavac, prim. dr. med.
specijalist fizikalne medicine i rehabilitacije,
Voditelj Referentnog centra za rehabilitaciju osoba
s ozljedom kralježnične moždine,
Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske,
v. d. Pročelnik službe za stacionarnu medicinsku rehabilitaciju
Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju
Varaždinske Toplice*